

Raadhuisplein 2
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Telefoon 14 0342
Internet www.barneveld.nl
Whatsapp +3161445927

Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en
Duurzaamheid Ministerie van Defensie
Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Geachte heer/mevrouw,

Datum:
31 januari 2024

Ons kenmerk:

Met interesse hebben wij kennis genomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), onderdeel van de plan-m.e.r. In de Notitie gaat u in op de uitbreidingsbehoeften van Defensie voor de komende decennia, en hoe u die gaat onderzoeken. Met deze brief geven wij u onze zienswijze op de NRD.

Uw brief van:

Organisatieonderdeel:
**Team Stedebouw,
Duurzaamheid en
Omgevingsbeleid**

Behandeld door:
A. Gijlers

Doorkiesnummer
0342 495607

Onderwerp:
**Zienswijze op NRD en
Participatieplan ihkv
NPRD**

Positieve grondhouding

Defensie is een gewaardeerde partner in onze gemeente; met de kazernes in Stroe en de oefenlocaties in onze gemeente is er al vele jaren sprake van nauwe banden met Defensie. Uw aanwezigheid zorgt voor onze veiligheid en vormt een stimulans voor de lokale leefbaarheid. Dat waarderen wij. De verslechterde veiligheidssituatie in de wereld geeft aanleiding tot het investeren in de krijgsmacht. Als gemeente Barneveld ondersteunen wij uw inzet om de krijgsmacht toekomstgericht te maken.

Op 12 januari jl. heeft u uw plannen nader toegelicht op het Huis der Provincie in Arnhem. Daarin is een belangrijke rol weggelegd voor gebieden op en rond de Veluwe, wat voor een deel aansluit bij de vele terreinen en activiteiten die u al hier heeft en ontplooit. Wij hebben begrip voor deze plannen en willen graag constructief bijdragen aan uw zoektocht naar ruimte. Tegelijkertijd constateren wij dat de effecten hiervan voor onze gemeente groot kunnen zijn en dat de ruimtedruk op en aan de rand van de Veluwe – zoals u zelf ook constateert in de NRD – al groot is.

Dat vergt dus een goede onderlinge afstemming over de mogelijkheden en de bijbehorende randvoorwaarden. Met een kopgroep van Veluwe gemeenten, waaronder de gemeente Barneveld, en de provincie Gelderland is onlangs een groep gevormd om blijvend met u in gesprek te gaan over uw opgaven en onze eigen opgaven. We willen kortom onze verantwoordelijkheid nemen, maar het is daarbij essentieel dat we in de uitwerking van de verdere plannen nauw samen optrekken.

Grote ruimtelijke opgaven

Als gemeente Barneveld staan we voor grote opgaven de komende jaren. Opgaven met uitstraling tot op rijksniveau. Niet voor niets maakt de gemeente Barneveld onderdeel uit van het NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

In dit gebied komen aantal grote nationale opgaven bij elkaar en die spelen nadrukkelijk ook in onze gemeente:

1. Het realiseren van een schaa sprong als gevolg van de grote verstedelijkingsopgave. Tot 2040 gaat het om 8.000 extra woningen en een groei van 60.000 inwoners naar ca. 80.000 inwoners. Plus daarbij de voorzieningen op het gebied van energie, mobiliteit, economie en leefomgeving die nodig zijn om deze groei te kunnen accommoderen.
2. Realiseren van de transitie in het landelijk gebied
De agrifoodsector is een belangrijk drager van de identiteit en de economie binnen onze gemeente. We staan voor de opgave om de negatieve impact

van emissies en watergebruik (waaronder stikstofdeposities) van landbouw op natuurgebieden terug te dringen. Tegelijk moeten we en willen we ontwikkelingsruimte en daarmee perspectief bieden aan toekomstbestendige landbouwbedrijven zodat we een vitaal buitengebied houden.

Dat vergt de komende jaren belangrijke structurerende keuzes. De opgaven van Defensie komen daar nog bovenop, wat de druk op de ruimte verder verhoogt. Wij wensen een goede, zorgvuldige en gezamenlijke aanpak vanaf het eerste moment. Want juist dan kan aangesloten worden op andere lopende trajecten en de benodigde synergie worden gevonden, die u ook beoogt in uw NRD.

Onze uitgangspunten

In de NRD benoemt u een brede variëteit aan behoeften, die ruimte vragen. Een aantal van die behoeften heeft impact op onze gemeente, omdat ze binnen onze gemeente of direct aangrenzend aan onze gemeente spelen (bijvoorbeeld ISK Harskamp en Nieuw Milligen).

In de NRD benoemt u een aantal uitgangspunten voor de op te stellen plan-MER. Wij vinden het belangrijk om in de NRD ook een aantal meer algemene uitgangspunten mee te nemen.

- Onderzoek eerst de mogelijkheden om bestaande locaties maximaal te benutten. Inbreiding heeft onze voorkeur boven uitbreiding en uitbreiding van een bestaande locatie heeft onze voorkeur boven een geheel nieuwe locatie.
- Laat het lokale karakter en de leefbaarheid van de omgeving een belangrijke rol innemen in uw keuzes. Want alleen met lokaal draagvlak kunt u uw plannen uitvoeren.
- Zoek naar slimme combinaties én onderzoek of schaarse grond voor meerdere functies kan worden gebruikt. In dat kader verzoeken wij ook te onderzoeken of het mogelijk is om burgerluchtvaartlocaties voor militaire doeleinden te gebruiken als alternatief.

Centrale kazerne

Voor de activiteit 'Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden' (centrale kazerne) worden in de NRD drie alternatieven genoemd. De alternatieven 1 en 2 betreffen het versterken en concentreren op bestaande Defensielocaties in Ermelo en/of Stroe. Alternatief 3 betreft het versterken en concentreren op één nieuwe Defensielocatie – oftewel een nieuwe kazerne – in Zeewolde of Biddinghuizen (variant 1-4) of op een locatie gelegen in landbouwtransitiegebied in het midden van het land (variant 5).

Zoals gememoreerd in de NRD kent deze activiteit al een voortraject, waarbij wij als gemeente Barneveld sinds maart 2023 betrokken zijn geweest over de locatie Barneveld West. De reden voor het onderzoeken van deze locatie was gelegen in landbouwtransitie. Wij hebben daarin gezamenlijk met u de conclusie getrokken dat dit gebied niet geschikt is voor een geheel nieuw defensie terrein. Die conclusie is wat ons betreft breder te trekken; wij zien geen mogelijkheden voor een nieuwe kazerne op een nieuwe locatie in onze gemeente in het kader van landbouwtransitie (variant 5).

Wij achten dit niet combineerbaar met de andere grote opgaven, die wij als gemeente Barneveld hebben, maar die ook breder spelen in de regio Foodvalley. Voor het realiseren van een transitie in de landbouw is grond nodig. De agrarische, veelal intensieve agrarische bedrijven hebben deze grond nodig om te extensiveren, zoals ook blijkt uit onderzoek van de WUR. De geschetste kansen in het NRD voor transitiegebieden zien wij zodoende niet; wij zien juist een doorkruising van de ambities in de landbouwtransitie. Daarbij komt nog het uitgangspunt van draagvlak: wij achten het niet uitlegbaar dat er wel ruimte is voor Defensie in een gebied waar van de agrarische sector veel verwacht wordt om de impact op natuur te verminderen. Wij

zien en horen de onrust in de agrarische sector in onze gemeente, ook als gevolg van het uitbrengen van de NRD. Voor het welslagen van de grote opgaven in het landelijk gebied is vertrouwen in en een consistente lijn van de overheid hard nodig. Ook hebben wij ruimte nodig voor het realiseren van een schaa sprong in verstedelijking en dat vraagt ook ruimte in het buitengebied. Wij verzoeken u daarom deze variant te schrappen.

In het voortraject hebben wij u aangegeven bereid te zijn te kijken naar de mogelijkheden op het bestaande kazerneterrein in Stroe. Wij vinden een upgradering van dit terrein, al dan niet combinatie met de locatie Ermelo, zoals beschreven in de NRD bespreekbaar.

Daar horen wel randvoorwaarden bij. Met het uitbreiden van het aantal eenheden in Stroe zal de druk op het mobiliteitssysteem, de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de (maatschappelijke) voorzieningen, het energiesysteem en de leefomgeving nog meer toenemen in een situatie die al gespannen is. Bestaande mobiliteitsknelpunten zowel op het hoofdwegenet (A1 en A30) als op het onderliggende wegennet zullen groter worden. De druk op woningmarkt en arbeidsmarkt zal nog verder toenemen. Het energiesysteem is nu al niet meer toereikend om de grote groei in deze regio te accommoderen.

Dat zal het nodige vragen als dit de keuze wordt. Wij staan daar constructief tegenover, maar wel onder voorwaarden. We hebben meer opgaven in dit gebied en een eventuele upgradering van het terrein Stroe zal hier zich goed toe moeten verhouden. Verder geldt dat randvoorwaarden, zoals bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit (spoor en weg), wonen, economie, voorzieningen en nutsvoorzieningen (bijvoorbeeld energie, riool) goed en resultaatgericht geregeld zullen moeten worden. Daarin zien wij ook kansen bijvoorbeeld als het gaat om verduurzaming van vastgoed, klimaatadaptatie en mobiliteit. Wij gaan graag hierover met u in gesprek.

Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)

Voor deze ruimtevraag is één van alternatieven om een nieuw terrein aan te leggen in de nabijheid van genie-eenheden' opgenomen. In de NRD is dit vertaald naar een kaart met grote zoekgebieden, waardoor ook de gemeente Barneveld in één van de zoekgebieden is gelegen. Gelet op het criterium van nabijheid verbaast het ons dat er dergelijk grote zoekgebieden zijn opgenomen. Dat lijkt ons niet reëel. Wij verzoeken u de zoekgebieden op de kaart in te perken en daadwerkelijk te situeren nabij terreinen, waar genie-eenheden zijn gelegerd.

Overigens moge duidelijk zijn dat wij een nieuw springterrein van ca. 7 km² in onze gemeente afwijzen om dezelfde redenen als een nieuwe centrale kazerne in ons buitengebied.

Laagvlieggebieden helikopters

In de NRD komen een aantal activiteiten terug waarbij intensivering van het gebruik aan de orde is. Vanuit het oogpunt om eerst te kijken naar bestaand gebruik is dit voor de hand liggend. Er is echter ook een andere kant van de medaille en dat heeft te maken met leefbaarheid en draagvlak. In de NRD wordt voor een heel aantal activiteiten gekeken naar mogelijkheden op de Veluwe. Voor de hand liggend wellicht vanuit Defensieperspectief, maar de druk op en rondom de Veluwe is al groot en zal verder toenemen door de grote verstedelijkingsopgave. Het draagvlak op dit moment voor defensieactiviteiten is groot en dat is iets om te koesteren. Uitbreiding van activiteiten en vooral de stapeling hiervan vormt een risico.

We zijn daarom van mening dat daar waar mogelijk moet gekeken worden naar een meer evenwichtige verdeling van activiteiten. Daarvoor kan gekeken worden naar andere bestaande gebieden, maar ook naar eerder door Defensie gebruikte terreinen of de mogelijkheden van burgerluchtvaartlocaties. Hiermee kan voorkomen worden dat het zwaartepunt te veel op de Veluwe komt te liggen, met alle gevolgen van dien

voor natuur, maar ook voor de mensen die hier wonen of de vele bezoekers die hier komen recreëren.

Laagvlieggebieden van helikopters vormen een goed voorbeeld: intensivering van het gebruik raakt de stevige natuurambities voor de Veluwe, terwijl het niet bijdraagt aan de door Defensie gewenste diversiteit in de laagvlieggebieden. Wij verzoeken u daarom meer dan nu te kijken naar voldoende andere alternatieven buiten de Veluwe.

Cargodrones

Naast spreiding en bezien wat elders kan, hebben we er begrip voor dat bepaalde activiteiten in onze regio beoogd zijn juist vanwege de aanwezigheid van bepaalde bestaande voorzieningen. In die gevallen, zoals bijvoorbeeld bij de cargodrones is op dit moment voor ons niet duidelijk, wat de impact hiervan zal zijn: wat is het aantal vluchten, wat zijn de momenten van vliegen (jaarrond of periodiek) en op welk moment van de dag, wat is de geluidsbelasting van de drones? Die duidelijkheid is wel nodig om goede afspraken te kunnen maken over de randvoorwaarden. Wij verzoeken u hier meer inzicht in te geven.

Pagina 4 van 4

Participatie

Er ligt een forse zoekvraag in onze gemeente en breder bezien de omliggende regio. Dit vraagt in deze fase van het proces naast de formele stappen zoals genoemd in het participatieplan een nauwe samenwerking met ons, de andere Veluwse gemeenten en de provincie. Het is van cruciaal belang dat de impact op lokale gemeenschappen zorgvuldig wordt overwogen voor maatschappelijk draagvlak. Wij kennen het gebied en weten waar de kansen en risico's liggen van uw plannen. Daarnaast is het van belang om rekening te houden met opgaven die wij zelf hebben. Het is waardevol en noodzakelijk dat Defensie gebruik maakt van onze lokale kennis en expertise, om de plannen verder te ontwikkelen.

Wij verzoeken u om collegiaal overleg en om ons directer te betrekken bij het proces om de lokale belangen te kunnen definiëren en mee te laten nemen in de plan-m.e.r. Dat helpt en is nodig om te komen tot een zorgvuldige afweging. Wij sluiten daarbij aan bij de oproep in en de inhoud van de zienswijzen van de Regio Foodvalley en van de provincie Gelderland.

Aanvulling op deze zienswijze

De termijn om een zienswijze in te dienen is te kort om uw plannen met onze gemeenteraad op een goede wijze te bespreken. Wij gaan oriënterend met onze gemeenteraad op 7 februari 2024 in gesprek over uw plannen. De uitkomsten hiervan zullen wij zo nodig zo spoedig mogelijk met u delen in aanvulling op deze zienswijze. Voor daadwerkelijk een goed democratisch proces in onze gemeente en breder ook de regio is echter meer tijd nodig. Wij denken hiervoor drie maanden nodig te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

W. Wieringa
secretaris

J. van der Tak
burgemeester